

MARYTĖ RAZMUKAITĖ

KLAIPĖDOS KRAŠTO OIKONIMIJA¹

Leksinės ir struktūrinės ypatybės

Pastaruoju metu, padidėjus dėmesiui Mažajai Lietuvai, jos problemoms, jos istorijos, kultūros dalykams, atkreiptinas dėmesys ir į šio krašto, kurio gyventojų daugumą visą laiką sudarė lietuviai (apie 90 %), vietų vardus. Čia kalbama apie administracinėmis ribomis nuo Lietuvos ilgą laiką skirtą ir istorijos bėgyje susiformusią savitą teritoriją — Klaipėdos kraštą. Tai iki 1919 m. Versalio sutarties buvusi Mažosios Lietuvos dalis (nuo 1525 m. priklausiusi Prūsijos kunigaikštystei, vėliau — Prūsijos karalystei), 1923 m. prijungta prie Lietuvos. Ši teritorija kai kuriais atžvilgiais sudaro lyg ir atskirą geografinį vienetą: vakaruose — jūra, rytuose — Žemaičių aukštuma, pietuose — Nemunas. Tai, kaip teigia ir R. Valsonokas knygoje „Klaipėdos problema“², ilgą izoliacijos laikotarpį išgyvenęs kraštas, kurio reikalais mažai tesidomėjo pati Prūsų valdžia. Apie tai liudija ir žymaus Klaipėdos krašto archyvaro bei istoriko J. Zembrickio žodžiai: „[...] iš tikrųjų Klaipėdos miestas neturėjo beveik jokio ryšio su ta Prūsijos provincija, kuriai jis priklausė. Ilgą laikotarpį nuo rudens iki pavasario, kai dėl lietaus ar sniego keliai pasidarydavo dar neprieinamesni, kaip paprastai, [...] jis būdavo pačiam sau ir savo likimui paliktas. Miesto gerovė visad pareidavo nuo anglų ir rusų, būtent nuo gero linų supirkimo Rusijoje [...]“³. Susisiekimu su šiuo kraštu taip pat būta prasto: iki praėjusio šimtmečio pradžios nebuvo nė vieno tinkamesnio kelio iš Prūsijos į Klaipėdos kraštą, tad ilgą laiką naudotasi senuoju sembų ir žemaičių kovų su kryžiuočiais keliu — iš Klaipėdos į Karaliaučių per Kuršių marias⁴. Antra vertus, gal dėl to šis kraštas yra patyręs ir mažesnę germanizacijos, vokiečių kolonizacijos laipsnį, negu pietinė Mažosios Lietuvos dalis.

Istoriniai šaltiniai liudija, kad Ordinas, sumanęs atriboti sembus nuo žemaičių, kurie kovose su kryžiuočiais vieni kitus remdavę, 1252 m. minimoje pajūrio baltų gyvenamoje teritorijoje įkūrė Memelburgą. 1253 m. Lietuvos karalius Mindaugas

¹ Prieš keliolika metų (1973 m.), ruošiantis konferencijai, skirtai Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos Respublikos penkiasdešimtmečiui (1923—1973 m.), buvo rengiamas ir pranešimas apie šio krašto oikonimiją, arba gyvenamųjų vietų vardus. Konferencijai neįvykus — ji tuometinės valdžios nebuvo sankcionuota — pranešimo medžiaga liko stalčiuje. Tad šis straipsnis — bandymas grąžinti skolą šiam savitam kraštui.

² Žr. Valsonokas R. Klaipėdos problema. K., 1932. P. 35—42.

³ Žr. Sembritzki J. Geschichte der königlich preussischen Sec- und Handelsstadt Memel. 2. Auflage. Memel, 1926. T. 2. S. 54—55.

⁴ Žr. Valsonokas R. Min. veik. P. 38.

sutartimi su kryžiuočiais šią teritoriją perleido Livonijos ordinui. Šiai menkai tada teapgyventai teritorijai kolonizuoti vokiečių administracija panaudojo pačius vietinius gyventojus — kuršius ir žemaičius. A. Salys disertacijoje apie žemaičių tarmes teigia, jog Klaipėdos apylinkėse, iki ateinant Ordinui (XIII a.), gyveno kuršiai, ir tik vėliau šioje teritorijoje pasirodo ateiviai: apie XIV a. — iš Livonijos ir apie XVI a. — kolonistai iš Lietuvos⁵. K. Būga spėja, kad senieji kuršiai minimoje teritorijoje gyvenę jau apie VII a.: „Klaipėdos ir Palangės pajūry lietuviai somų neberanda, nes juos bus atstūmę dar prieš lietuvių atėjimą į žiemius kuršiai, kurie Baltijos pajūrį vargu bus pasiekę dar prieš VII amžių. Skandinavijos šaltiniai kuršius tepradeda minėti vos tik nuo IX amžiaus“⁶. Šias savo mintis abu minėtieji autoriai patvirtina ir kuršių kilmės vietų vardų šioje teritorijoje pavyzdžiais, užfiksuotais istoriniuose dokumentuose. Be to, kaip savarankiška baltų gentis, gyvenusi pajūryje, kuršiai minimi iki XVI a. pabaigos. Tai liudija ir aplinkybė, kad 1544 m. hercogas Albrechtas davęs įsakymą Rusnėn paskirti kuršiškai ir lietuviškai mokančią kunigą⁷.

Nepaisant šio krašto savitumų, susiformavusių ir dėl minėtosios teritorijos izoliacijos, ir dėl etnosų mišimo, gausiausias čia liko žemaičių vietovardžių sluoksnis, smarkiai išplitęs ir išaugęs XVI a. plūstelėjus kolonistų bangai iš Lietuvos (maždaug po 1500 m.). Šie nauji vietovardžiai — tai rodo ir lekšemos — (dažniausiai asmenvardinės kilmės, t. y. iš asmenvardžio daugiskaitos (*pluralia tantum*) arba su priesagomis padaryti oikonimai) — atspindi ir bendrą visos Lietuvos vėlesnių amžių oikonimijos situaciją.

Pagal kilmę Klaipėdos krašto oikonimija nėra vienybė. Ją sudaro keli sluoksniai: 1) kuršiškas, 2) lietuviškas (žemaičių) ir 3) labai nedidelis prūsiškas (tik Nemuno žemupyje). Tačiau pagal struktūrą šie oikonimai gana panašūs — juose galima aptikti tuos pačius struktūros ir darybos modelius. Šiame straipsnyje ir norima juos apžvelgti, atkreipiant akis visų pirma į būdingiausius krašto oikonimijos darybos bruožus.

Iki pokario metų Klaipėdos krašte yra funkcionavę apie 600 oikonimų. Pagal dabartinį administracinį skirstymą⁸ — tai vardai iš dabartinių Klaipėdos raj. Agluonėnų, Dovilų, Gargždų, Kretingalės, Priekulės, Sėdvario, dalies Antkopčio, Lapių apyl.; Kretingės raj. Žalgirio apyl.; Šilutės raj. Jonaičių, Juknaičių, Katėčių, Kintų, Nātikiškių, Pagėgių, Rambyno, Saugų, Stoniškių, Vilkyskių, dalies Gaigdamo, Inkaklių, Švėkšnos ir Žemaičių Naumiesčio apyl.; Tauragės raj. Laūksargių, dalies Saftininkų apyl. ir Jurbarko raj. Viešvilės apyl.

I. Oikonimų lekšemos. Dalis krašto oikonimų yra padaryta iš apeliatyvų, dalis — iš tikrinių vardų (asmenvardžių arba kitų toponimų). Iš bendrinių žodžių, arba

⁵ Žr. Salys A. Die žemaitischen Mundarten. Teil I: Geschichte des žemaitischen Sprachgebiets: Inaugural-Dissertation. K., 1930. S. 27 u. a.

⁶ Žr. Būga K. Rinkiniai raštai. V., 1961. T. 3. P. 745.

⁷ Žr. Salys A. Min. veik. P. 126.

⁸ Žr. Lietuvos TSR administracinio-teritorinio suskirstymo žinynas. V., 1974. D. 1; 1976. D. 2.

apeliatyvų, kilusių ar iš jų padarytų oikonimų Klaipėdos krašte nėra daug (~13—14 %). Tai daugiausia iš fiziografinių, geobotaninių terminų, gyvūnų, vietų ir kt. pavadinimų išvesti oikonimai. Iš kitų tikrinių vardų kilusių bei išvestų oikonimų, kaip jau minėta, gausiausia asmenvardinių vietų vardų grupė (sudaro apie 67 %). Kita tikrinių vardų kilmės oikonimų grupė — tai hidroniminiai oikonimai, dariniai iš upių bei ežerų vardų. Ir trečioji, nedidukė, — vediniai iš kitų oikonimų.

II. Leksinė Klaipėdos krašto oikonimų sudėtis detaliau išryškėja analizuojant jų darybą. Pačių **oikonimų struktūra**, jų darybos būdai iš dalies atspindi ir visos Lietuvos, ypač vakarinės bei pietvakarinės jos dalies, būklę, tačiau turi ir specifinių bruožų. Be vyraujančių *pluralia tantum* formų oikonimų, prie kurių plačiau nebus apsisistota (jie populiarūs visoje Lietuvoje), paminėtini šio regiono priesaginiai bei priešdėliniai vediniai (~24 %) ir sudurtiniai dariniai (~12 %). Pirminių oikonimų čia labai nedaug — jie sudaro tik kokius 5 %.

1. Pirminiai oikonimai yra atsiradę:

a) iš apeliatyvų: *Alkà* k. Šlu⁹ < *alkà* „balokšnis, tvenkinys“ arba *alka* „vieta ant kalno, kur būdavo deginamos aukos“¹⁰; *Apšriūtai* k. Jrb < **Apušriūtai* — gali būti tarminė lytis iš **Apšriotai* < **Apušriotai* (čia plg. A. Vanago *Apšriuotis* up. vardo aiškinimą¹¹): liet. *apušrótas* „apušotas“; *Dercekliat**¹² k. Klp: *darceplis* (< lat. *darva* „smala, derva“ ir lat. *ceplis* „krosnis“. — A. Sal. 127) „smaldegis, krosnis smalai degti“; *Kadagynas* k. Klp < *kadagynas*; *Kiðkiai** k. Klp: lat. *kāķis* „kuosa“ (A. Sal. 127); *Kūliai* k. Klp: liet. žem. *kūlis*, *kūlys* „akmuo“; *Kūlynai* k. Šlu: liet. *kūlynas* „akmenuota vieta“; *Medāliai* k. Šlu: demin. *medālis* „miškelis“, plg. žem. *mēdē* „miškas, giria“; *Naujienà* buv. k.¹³ Jrb, F 146 < *naujienà* „naujai išarta žemė, plėšiny“; *Pālydziai* Šilainių k. dalis Šlu: liet. *pālydis* „polaidis“; *Pempynė* k. Šlu < *pempynė* „prasta, kemsuota vieta“; *Pleinė* k. Šlu < *pleinė* „plynė“; *Purvynas* Nidos mstl. dalis < *purvynas*; *Skruzdynas* Nidos mstl. dalis < *skruzdynas*; *Šilai* Barzdūnų k. dalis Šlu: liet. *šilas*; *Ūžbaliai* k. Šlu: liet. *ūžbalis*; *Ūžkopis* Klišių k. dalis Klp: liet. *ūžkopis* „vieta už kopos, kopų“; *Ūžliekniai* k. Šlu: liet. *ūžlieknis* ir kt.;

⁹ Pateikiamas vietovardžio (rajono ar apylinkės, arba buv. apskrities ar valsčiaus) sutrumpinimas; sutrumpinimų sąrašas — straipsnio gale.

¹⁰ Bendriniai liet. k. žodžiai su paaiškinimais tarp kabučių imti iš akademinio „Lietuvių kalbos žodyno“ (I—XIV) tomų bei šio žodyno kartotekos arba iš „Dabartinės lietuvių kalbos žodyno“ (V., 1972 m.).

¹¹ Žr. Vanagas A. Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas. V., 1981. P. 45—46 (toliau tekste — A. Van. ir puslapis).

¹² Žvaigždute vietovardžio dešinėje straipsnyje žymimi kuršių kilmės vietų vardai — tie, kuriuos kuršiais laiko K. Būga ir A. Salys (plg. Būga K. Rinktiniai raštai. V., 1961. T. 3. P. 231—245 (toliau tekste — K. Būga ir puslapis); Salys A. Die žemaitischen Mundarten. Teil. I. P. 127—129 (toliau tekste — A. Sal. ir puslapis).

¹³ Nefunkcionuojantys oikonimai — „buv. k.“ — imti iš Lietuvių kalbos instituto Vardyno kartotekos ir kitų šaltinių, būtent: Fenzlau W. Die deutschen Formen litauischen Orts- und Personennamen des Memelgebiets. Halle / Saale, 1936 (tekste — F ir puslapis) ir Kalvaitis V. Lietuviškų vardų klėtėlė. Tilžė, 1910 (toliau tekste — V. Kalv. ir puslapis).

b) iš hidronimų: *Atmatà* buv. k. Šlu, F 139 < *Atmatà* up. Rsn; *Dituva* k. Klp < **Dituva* (> *Ditupė*)¹⁴ up. Prk; *Drėverna* k. Klp < *Drėverna* up. Prk; *Eketė* (|| *Ekečiai* — K. Būga 234) buv. dv. Klp < *Eketė* up. Klp; *Minija* k. Šlu < *Minija* up.; *Oplankys* k. Trg < *Oplankys* ež. Pgg; *Pakalnė* buv. k. Šlu, F 10, 22, 140 < *Pakalnė* up. Rsn; *Rūsnė* mstl. Šlu < *Rūsnė* up. Rsn; *Skirvytė* buv. k. Šlu < *Skirvytė* up. Rsn; *Smeltė* Klaipėdos priem. < *Smeltė* up. Klp; *Šyšà* k. Šlu < *Šyšà* up. Šlu; *Viešvilė* mstl. Jrb < *Viešvilė*¹⁵ up. Vš; *Vorūsnė* buv. k. Šlu, F 43, 138 < *Vorūsnė* up. Rsn ir kt. Prie šių, matyt, reikėtų priskirti ir Kopų bažnytkaimio *Nida* vardą, kalbininkų siejamą su „tekėjimo, srūvenimo“ reikšmę turinčiais žodžiais iš ide. **neid-*, **nid-* „tekėti“ šaknies; tai patvirtina ir kiti šios šaknies ne Lietuvos vtv.: pr. *Nyda*, *Neyde* up., lat. *Nida* k. ir balos, *Niedīņ-ēzers* ež. (plg. K. Būga 241, A. Van. 230 ir kt.);

c) iš asmenvardžių: *Bruzdeilynas* k. Klp < *Bruzdeilynas*¹⁶; *Kūlberkis* buv. k. Šlu < *Kūlberkis*; *Klaipėda* mst. < **Klaipėda*¹⁷, plg. **Klaipėdaitis* (*Klaipėdatis*, *Kleipa*, *Kleipėdžus* — V. Kalv. 12), be to, *Kleipėdžiai* buv. Gastų parap. k.

2. Išvestinių šio krašto gyvenamųjų vietų vardų yra kur kas daugiau, negu pirminių oikonimų (~ 25 %). Visai nedaug tėra galūnių vedinių:

a) iš apeliatyvų: *Įslūžė* buv. k. Šlu : liet. *išlūžà* „kas išlaužta, išlaužyta, vėtralaužos“; *Kařklė* k. Klp : liet. *kařklas*; *Muižė** k. Šlu : lat. *muiža* „dvaras“; *Prycmaĩ** k. Šlu < *Priecimai* : lat. *prieca* „laimė; laimingas įvykis, atsitikimas“ (plg. A. Sal. 128; dar plg. avd. *Prec-aitis* — V. Kalv. 15); *Stragnaĩ** k. Klp : lat. *stragna*, *stragnis* „klampynė“ (A. Sal. 129; K. Būga 241); *Žagataĩ** k. Šlu : lat. *žagata* „šarka“ (A. Sal. 129); *Žařdė* k. Klp, kurį K. Būga taip pat laikė kuršišku (< *Sarde* — K. Būga 284) : liet. *žařdis* „aptverta vieta gyvuliams“, *žārdas* „iš karčių padarytas žaigynys“, lat. *zārdas* „žaigynys“ (dar plg. avd. *Žārd-ininkas* iš Klp) ir kt.;

b) iš hidronimų: *Āukštumalai** k. Šlu : *Āukštumala* up. Šlu; *Birbintai* buv. k. Pgg : *Birbintė* up. Pgg; *Gilāndžiai* buv. k. Trg : *Gilāndė* up. Pgg; *Grābupiai* k. Šlu : *Grābupė* up. Šlu; *Laņkupiai* k. Klp : *Lankupė* up. Prk; *Srēbālės* buv. k. Klp : *Srēbālė* up. Klp ir kt.

Dėl priesagų vedinių galima teigti, kad jie atspindi, kaip jau minėta, vakarinės Lietuvos dalies darybinius modelius¹⁸.

¹⁴ Žr. Vanagas A. Min. veik. P. 88.

¹⁵ A. Salys nurodo, jog ši vtv. forma yra naujesnė, atsiradusi vėliau iš sen. pr. *Waysswille* (žr. Salys A. Min veik. P. 121); dėl formos su *Vieš-*, kuri siejama su liet. *viešmuo* „upokšnis, upelis“, žr. A. Van. 378–379.

¹⁶ Asmenvardžiai, prie kurių nenurodytas šaltinis, yra iš „Lietuvių pavardžių žodyno“ (V., 1985. D. 1; 1989. D. 2).

¹⁷ Taip šio vtv. kilmę aiškina ir P. Skardžius — žr. Skardžius P. [Rec.:] M. Durys. Kalbos mokslo pagrindai // Archivum Philologicum. 1930. T. 1. P. 207–208. Yra ir kitokių šio oikonimo kilmės aiškinimų: K. Būga vtv. *Klaip-ėda* laikė sudurtiniu — iš kurš. *klāips* „duonos kepalas“ ir *-ėda* (iš *ēsti*, *ēda* „valgyti“) (žr. K. Būga 209); J. Endzelynas vtv. taip pat laikė sudurtiniu: *Klaip-ėda*, siedamas su lat. *klajš* „lygus“ ir gr. *πέδον* „žemė“ (žr. Mülenbacha K. Latviešu valodas vārdnīca. Rīga, 1925–1927. T. 2. P. 209).

¹⁸ Plg. Razmukaitė M. Būdingesnės Lietuvos TSR oikonimų darybos priesagos // Lietuvos TSR mokslų akademijos darbai. A ser. 1989. T. 3(108). P. 139–141, 145.

a) Su priesaga *-ėnai* oikonimai čia daugiausia vedami iš hidronimų: *Agluon-ėnai* k. Klp : *Agluonà* up. Prk; *Báltup-ėnai* k. Šlu : *Báltupis* up. Pgg; *Bit-ėnai* k. Šlu : *Bitė* up. Pgg; *Kazik-ėnai* k. Jrb < *Kasikėnai* F 8 : *Kasikas* up. VŠ; *Kreiv-ėnai* k. Trg : *Kreivė* up. Pgg; *Lump-ėnai* k. Šlu : *Lūmpė* up. Pgg; *Piktup-ėnai* k. Šlu : *Piktupė* up. Pgg ir kt.; vienas kitas apeliatyvinis vedinys: *Sod-ėnai* k. Šlu : liet. *sodà* „sodžius“; *Šil-ėnai* k. Klp : liet. *šilas*;

b) su *-iškė*, *-iškiai* — daugiausia iš asmenvardžių: *Berčait-iškė* buv. k. Klp : *Berčaitis*; *Brāč-iškė* buv. k. Prk, F 91 : *Brāčas*; *Būbl-iškė* k. Šlu : *Būblỹs*; *Dūmp-iškė* buv. k. Klp : *Dūmpỹs*; *Jogūt-iškė* k. Klp : *Jogūtis*; *Jōn-iškė* buv. k. Klp, F 42, 121 : *Jōnas*; *Kālvait-iškė* buv. k. Klp : *Kālvaitis*; *Klēm-iškė* k. Klp : *Klēm̃as*; *Rūmp-iškė* buv. dv. Klp, F 10, 36, 121 : *Rūmpis*; *Žiōbr-iškė* buv. k. Klp : *Žiōbris*; *Adōm-iškiai* k. Šlu : *Adōmas*; *Beīnor-iškiai* k. Klp : *Beīnoras*; *Eñdr-iškiai* k. Šlu : *Endrỹs*; *Gaigal-iškiai* buv. k. Klp : *Gaigalas*; *Gail-iškiai* vs. Šlu : *Gailius*; *Jōč-iškiai* buv. k. Prk, F 91 : *Jočỹs*; *Jōn-iškiai* buv. k. Prk, F 12 : *Jōnas*; *Kās-par-iškiai* k. Klp : *Kāsparas*; *Mōc-iškiai* k. Šlu : *Mocỹs*, *Mōcius*; *Mazūr-iškiai* k. Klp : *Mazūras*; *Vōver-iškiai*, buv. *Vēver-iškiai** k. Klp : lat. *vēveris* „audėjas“ (A. Sal. 129), plg. liet. avd. *Veverys* ir kt.; vienas kitas iš hidronimų: *Akmen-iškiai* k. Šlu : *Akmenà* up. Rsn; *Ėisrav-iškiai* k. Šlu : *Ėisrava* up. Pgg; *Vilk-įškiai*¹⁹ mstl. Šlu : **Vilkija* > *Vilka* up. Pgg;

c) su *-ininkai* — iš apeliatyvų²⁰: *Béršt-ininkai* k. Šlu < **Beržt-ininkai* : liet. *béržta* „beržinė žemė, kur auga beržai“; *Gránd-ininkai* || *Grénd-ininkai* buv. k. Šlu : liet. *grandà* „grindys“, *grīndas* „tilto grinda; medinė asla“ (plg. *grénd-ymas*, pr. vtv. *Grindos*, lat. vtv. *Grynde*)²¹; *Kūpst-ininkai* buv. k. Tlž : liet. *kūpstas*; *Láuž-ininkai* k. Trg : liet. *láužas* „sena lūšna, sukrypusi troba“; *Pélk-ininkai* buv. k. Šlu : liet. *pélkė*; *Pémp-ininkai* buv. Klaipėdos m. dalis : liet. *pémpė*; *Rag-iniňkai* buv. k. Šlu : liet. *rāgas* (lat. *rags*) „smailus žemės plotas, įsikišęs į jūrą...“; *Rūpūž-ininkai* buv. k. Klp : liet. *rūpūžė*; *Smal-iniňkai* mst. ir k. Jrb : liet. *smalà*; *Šak-iniňkai* k. Šlu : liet. *šakà* „upės ar ežero atsišakojimas“; *Šil-iniňkai* k. Klp, Šlu : liet. *šilas*; *Trāk-ininkai* k. Šlu : liet. *trākas*; *Versm-iniňkai* k. Šlu : liet. *versmė* „šaltinis“; *Vėž-iniňkai* k. Šlu : liet. *vėžỹs* „šarvais apsidengęs vandens gyvūnas su žnyplėmis“ ir kt.; iš upėvardžių: *Baūkšt-ininkai* k. Klp : *Baūkštė* up. Klp; *Gėg-ininkai* k. Šlu : *Gėgė* up. Pgg; *Verž-iniňkai* k. Šlu : *Vėržas* up. Pgg ir kt.

¹⁹ Dėl tokio aiškinimo — *Vilk-įškiai* : **Vilkija* > *Vilka* up. žr. Razmukaitė M. Priesaginės darybos Lietuvos TSR gyvenamųjų vietų vardai iš hidronimų // Lietuvių onomastikos tyrinėjimai: Lietuvių kalbotyros klausimai. 1981. T. 21. P. 203. Esama ir kitokio aiškinimo — *Vilk-įškiai*: *Vilkijà* mstl. — žr. Vanagas A. *Jotỹškiai*, *Rikỹškiai*, *Vilkỹškiai*, *Zapỹškis* // Kalbos kultūra. 1967. Šas. 12. P. 52. Dar plg. Skardžius P. [Rec.:] M. Duryš. Kalbos mokslo pagrindai // Archivum Philologicum. 1930. T. 1. P. 209.

²⁰ Su šia priesaga (plg. dar ir *-ėnai*) oikonimai čia sudaryti visų pirma žymint pačius gyventojus pagal užsiėmimą, gyvenamą vietą, būtent teritorinius, fiziografinius ir kt. požymius — plg. Razmukaitė M. Apeliatyviniai priesaginės darybos Lietuvos TSR oikonimai // Lietuvos TSR mokslų akademijos darbai. A. Ser. 1988. T. 3(104). P. 89. Dar plg. Grinaveckis V. *Karklė* ir *Karklininkai* // Kalbos kultūra. 1965. Šas. 8. P. 54.

²¹ Dar žr. Vanagas A. Min. veik. P. 122.

Su kitomis priesagomis užfiksuota po vieną vedinį: su *-ava* (iš hidronimų): *Jūr-ava* k. Jrb : *Jūra* up. Trg; su *-ainys*: *Opst-ainys* (|| *Ópst-ainiai* k. < **Apstainys*) k. Šlu : *Apstà* up. Pgg²²; su *-ija* (iš asmenvardžių): *Lūž-ijà* buv. k. Klp : avd. *Lūžà*; *Šiepar-ijà* buv. k. Klp : *Šieparys*, plg. *Šeparis* (žr.); *-inè, -utè* (iš apeliatyvų): *Graūm-inè* (|| *Griaūm-inè*) k. Klp : liet. *graumuō* „miško gelmė, tankumynas; girioje tamsi, liūnuota vieta“; *Smuk-ūtè* k. Šlu : liet. *smukùs* „smuklus, klampus“, *Šil-ūtè* mst. ir k. Šlu : liet. *šilas*;

d) su priesagomis *-alè, -eliai, -ėliai* oikonomai vedami iš kitų oikonomų: *Kreting-ālè* k. Klp — plg. *Kretingà* mst.; *Strazd-ėliai* k. Šlu — plg. *Strazdaĩ* k. Šlu; *Triuš-ėliai* buv. k. Klp — plg. *Triušiai* k. Klp; *Dėkint-ėliai* k. Šlu — plg. *Dėkintaĩ* k. Šlu; *Gibiš-ėliai* k. Klp — plg. *Gibišiai* buv. k. Klp; *Opstain-ėliai* k. Šlu — plg. *Opstainys* || *Ópstainiai* k. Šlu; *Pilvar-ėliai* buv. k. Šlu — plg. *Pilvariai* buv. k. Šlu; *Sakūt-ėliai* k. Šlu — plg. *Sakūčiai* k. Šlu; *Sėlen-ėliai* k. Klp — plg. *Sėlenai* k. Klp; *Žagmant-ėliai* k. Šlu — plg. *Žagmantaĩ* k. Šlu ir kt.

3. Piešdėlių vedinių čia labai mažai; būdinga tai, kad beveik visi jie yra vediniai iš hidronimų: *Ant-leičiai* (|| *Añt-leičiai* — F 123) k. Šlu, *Pā-leičiai* k. Šlu : *Leitè* up. Šlu ir priešd. *ant-, pa-*; *Ant-šyšiai* k. Šlu, *Pā-šyšiai* k. Šlu : *Šyšà* up. Šlu ir priešd. *ant-, pa-*; *Añt-švenčiai* k. Jrb : *Šventoji* (> **Šventa*) up. Smalininkai ir priešd. *ant-*; *Pa-gėgiai* mst. ir k. Šlu : *Gėgè* up. Pgg ir priešd. *pa-*; *Pā-geldyniai* k. Šlu : *Gėldynė* ež. Pgg ir priešd. *pa-*; *Pā-kamoniai* k. Šlu, *Ūž-kamoniai* k. Šlu : *Kāmona* up. Pgg ir priešd. *pa-, už-*; *Pa-luñpiei* k. Šlu : *Luñpè* up. Pgg ir priešd. *pa-*; *Pā-šalteikiai* Dvylių k. dalis Klp : *Šalteikè* up. Šv ir priešd. *pa-*; *Pā-šusčiai* k. Šlu : *Šustè, Šustis* up. Šlu; *Pa-vilkiai* k. Šlu : *Vilka, Vilkè* up. Pgg ir priešd. *pa-*; *Ūž-bičiai* buv. k. Šlu : *Bitè* up. Pgg ir priešd. *už-*; *Ūž-kulmeniai* buv. k. Šlu, F 143 : *Kulmenà* up. Pgg ir priešd. *už-*; *Ūž-pirdžiai* buv. k. Šlu : *Pirdè* up. Pgg ir priešd. *už-* ir dar vienas kitas.

4. Būdingi šiai teritorijai yra sandūros būdu (iš dviejų sandų, kamienų) sudaryti oikonomai. Sandai yra įvairūs ir komponuojami įvairiai:

1) abu komponentai — tikriniai vardai: *Kamš-vilkiai* buv. k. Klp, F 145 < **Kamšt-vilkiai*, kuris yra iš **Kamšt-pavilkiai* (plg. vok. *Kamspowilken*), t. y. iš oikonomų *Kamščiai* ir *Pavilkiai* (plg. F 145);

2) vienas komponentų yra tikrinis vardas (asmenvardis, toponimas), kitas — apeliatyvas (dažniausiai vietos pavadinimas): a) pirmasis komponentas — asmenvardis arba asmens pavadinimas : *Būdel-kiemis* k. Klp : **Budelis* (plg. *Budel-skis*), *Būdelis* avd. (dar plg. liet. *būdelis* „velnias, kipšas; baidyklė, kaliausė“) ir liet. *kiėmas*; *Mediš-kiemiai* k. Šlu : **Medišius* ar **Medišis* (plg. *Mediš-ąuskas*) avd. ir *kiėmas*; *Svarait-kiemis* k. Šlu : *Svaraitis* avd. ir *kiėmas*; *Žemait-kiemis* k. Šlu : *Žemaitis* avd. arba etnon. *žemaitis* ir *kiėmas*; *Kirkūt-viečiai* k. Šlu : *Kirkūtis* avd. ir liet. *vietà*; *Mėtrik-viečiai* (|| *Mėtrik-viečiai*) k. Šlu : *Mėtrikas, Mėtrikis* avd.

²² Dėl tokio santykio plg. Vanagas A. Min. veik. P. 44.

ir vietà; *Skeřs-viečiai* k. Šlu : *Skersys*, *Skėrsis*²³ avd. ir vietà; *Kuřš-laukis* buv. k. Klp : *Kuřšis*, *Kuršys* avd. arba etnon. *kuřšis*, *kuršys* ir liet. *laukas*; *Meiš-laukiai* k. Šlu : *Meišis* avd. ir *laukas*; *Šereit-laukis* < *Šeirik-laukis*²⁴ (plg. *Szereiklaukis* — V. Kalv. 59) k. Šlu : *Šerėika*, *Šeirikis* ir *laukas*; *Nėmir-seta** k. Klp : *Nemyra* avd. ir lat. *sāta* „kiemas, dvaras, sodyba“ (A. Sal. 128), liet. *Nemirà* avd. — plg. *Nemirai* k. Šk, *Nėmer-kiemis* k. Gumbinė; *Lūž-galiai* k. Klp : *Lūžà* ir *gālas*; *Dauž-giriai* buv. k. Pgg : *Daužas*, *Daužis* ir *girià*; *Ridel-kalnis* k. Jrb : *Ridelis*, *Rýdelis* ir *kálnas* ir kt.; b) pirmasis komponentas — hidronimas: *Leit-giriai* k. Šlu : *Leitė* up. Šlu ir *girià*; *Šyš-giriai* k. Šlu : *Šyšà* up. Šlu ir *girià*; *Bit-meškiai* buv. k. Tlž, F 28 < **Bit-miškiai* (plg. *Bitmiszkei* — V. Kalv. 28): *Bitė* up. Pgg ir *miškas*; *Vilk-medžiai* buv. k. Šlu : *Vilka*, *Vilkė* up. Pgg ir *mėdė*, *mėdis* „miškas, giria“; *Meldik-laukiai* k. Trg : **Meldikis* up. > *Meldik-upė*²⁵ Trg ir *laukas*; *Šyš-kraņtė* || *Šyš-kraņtà* (|| *Šyšòs kraņtà*) buv. k. Šlu, F 146; *Šyšà* up. Šlu ir *kraņtas*, žem. *kránta* „krantas“; *Gilánd-viršiai* k. Šlu || *Gilándvir-žiai* F 85 : *Gilándė* up. Pgg ir *viršius* „aukštutinė dalis“ arba *viržiai* (plg. F 85);

3) pirmasis komponentas — būdvardis, antrasis — vietovardis: *Aukšt-vilkiai* k. Trg : *áukštas* ir *Vilka*, *Vilkė* up. Pgg; *Auž-kýkiai* k. Šlu < **Aukšt-kykiai* (plg. *Auksztykei* — V. Kalv. 26) : *áukštas* ir **Kykai* (plg. *Kykuczei* k. — V. Kalv. 42), avd. *Kikas*, *Kikùtis*; *Kykutis* (V. Kalv. 13); *Nauj-stremėniai* k. Šlu < **Nauj-stremėniai* : *naūjas* ir *Stremėniai* k. Šlu; *Naū-stubriai* k. Šlu < **Nauj-stubriai* : *naūjas* ir *Stubriai* k. Šlu ir kt.;

4) abu komponentai — apeliatyvai: a) pirmasis komponentas — būdvardis, antrasis — bendrinis daiktavardis: *Áukšt-kiemiai* k. Klp : *áukštas* ir *kiėmas*; *Aukšt-a-gālis*²⁶ Smalininkų dalis Jrb : *áukštas* ir *gālas*; *Auš-giriai* k. Šlu < **Aukšt-giriai* (plg. *Auszgirei* || *Auksztgirei* — V. Kalv. 26): *áukštas* ir *girià*; *Did-šiliai* k. Šlu : *didis* ir *šilas*; *Druñ-šiliai* k. Šlu : *drunùs* „nykus, nuobodus“ ir *šilas*; *Plýn-šilė* Derceklių k. dalis Klp : *plýnas* ir *šilas*; *Šlāp-šilė* k. Klp : *šlāpias* ir *šilas*; *Juod-kraņtė* k. Šlu : *júodas* ir *kraņtas*, žem. *kránta*; *Juod-pjauniaĩ* Šilutės dalis: *júodas* ir *pjaunỹs* „krūmokšnių priaugusi pjaunama pelkė,...“ (plg. *Pjauniaĩ* up. NmŽ); *Meln-rāgė** buv. k., dabar *Klaipėdos* priem. (< *Mel(n)raga*): lat. *melns* „juodas“ ir lat. *rags* „ragas“ (A. Sal. 128); *Nauj-ā-dvaris* buv. k. ir dv. Klp, *Naū-dvaris* k. Jrb : *naūjas* ir *dvāras*; *Naū-malūnis* vs. Jrb < **Nauj-malūnis*: *naūjas* ir *malūnas*; *Naujā-pieviai* k. Šlu : *naūjas* ir *pieva*; *Raudón-dvaris* k. Šlu : *raudónas* ir *dvāras*; *Žal-*

²³ Bet plg. *Skersvietaitis* (< **Skersvietis*) avd.; tai rodytų galimą oikonimo kilmę iš avd. *Skers-vietis*. Čia dar plg. kitus regiono vietų vardus: *Būd-viečiai* k. Klp — plg. *Būdà* avd., bet ir *Būd-vietis* avd.; *Din-viečiai* k. Klp — plg. *Dinius* avd., bet ir *Dinvietis* avd.; *Šiaud-viečiai* || *Šiaud-vyčiai* k. Šlu — plg. *Šiaud-aitis* avd., bet ir *Šiaudvytis* avd., kas leistų manyti, jog pastarieji oikonimai gali būti ir ne sudurtiniai, o *pluralia tartum* formos iš atitinkamų pavardžių daugiskaitos (nors galima būtų manyti ir taip, kad šios dvikamienės sudurtinės pavardės yra antrinės, atsiradusios vėliau iš oikonimo).

²⁴ Sen. fiksuotos formos *Sarecka* (XIII a.), *Schreygklauc* (1540 m.), *Sareibe* (1344 m.) — „ist natürlich *Sareike* zu lesen“ (A. Sal.) 121.

²⁵ Plg. Vanagas A. Min. veik. P. 209.

²⁶ Sudūrimo būdai vyrauja keli — su jungiamuoju balsiu ir be jo.

-iā-pieviai k. Šlu : žālias ir pīeva ir kt.; b) abu komponentai — bendriniai daiktavardžiai: *Griež-pėlkiai* k. Trg : griežė „griežlė“ ir pėlkė; *Kov-giriaī* k. Šlu : kóvas „varnų šeimos paukštis“ ir giriā; *Miš-galiaī* (|| *Mišk-u-galiai*) || *Mež-galiaī* buv. k. Šlu, F 140 : liet. miškas, lat. mežs „miškas“ ir gālas; *Pur-maliaī** k. Klp (< **Purv-maliai*): lat. purvs „bala, klampynė, liūnas“ ir lat. mala „krantas, kraštas, pakraštys“ (A. Sal. 128, bet plg. liet. avd. *Puřmalis*); *Stumbr-ā-giriaī* k. Šlu : stumbras ir giriā; *Strazd-a-bāliai* buv. k. Tlž, F 146 : strāzdas ir balā; *Vaid-baliaī* buv. k. Rg, F 146 : (?) vaidas „vaiduoklis, šmėkla, pamėklė“ ir balā (plg. *Vaid-balė* b. prie Svėdasų — A. Van. 358); *Taur-ā-laukis* || *Taūr-laukis* k. Klp : taūras (dar plg. avd. *Taūras*) ir laūkas; *Vilk-daubis* k. Jrb : vilkas ir daubā; *Žagāt-purviai** k. Šlu : lat. žagata „šarka“ ir lat. purvs „liūnas, pelkė“ (A. Sal. 129); *Smal-a-dařzis* vs. Jrb : smalā (bet plg. smālis, smālš „velnias, nelabasis“, liet. avd. *Smalšs*, *Smālis*, *Sma-lius* < *smālius* „degutininkas“) ir dařzas; *Žārd-viečiai* k. Šlu : liet. žārdas „iš karčių padarytas žaiginys“, lat. zārdš „žaiginys“ (dar plg. avd. *Žārd-ininkas* iš Klp) ir vietā ir kt. Prie sudurtinių minėtini ir keli oikonimai su antruoju komponentu var- : *Leit-variaī* buv. k. Šlu (: *Leitė* up.); *Pil-variaī* (|| *Pil-varai*) buv. k. Šlu (plg. *pilvė* „pelkė, dumblynė“, bet plg. avd. *Pilwarys* — V. Kalv. 15); *Plauš-variaī* k. Šlu (buv. *Plauszware* — V. Kalv. 52) (plg. *plaušā*, *plaušos* „viksva, viksvos“). Galbūt tai su pievų vardais sietini oikonimai; dėl antrojo komponento plg. *Vārės* pv. Pgg ir daugelį kitų var- šaknies mikrotoponimų iš visos Lietuvos, greičiausiai susijusių su liet. vāras „kartis tvorai tverti“ (dar plg. A. Van. 362).

5. Iš jau anksčiau minėtųjų oikonimų, padarytų iš asmenvardžio daugiskaitos, vadinamųjų *pluralia tantum* formų, galima būtų atkreipti dėmesį į tuos, kurie yra kilę iš tik šiame regione fiksuotų asmenvardžių: 1a) su priesaga -aitis²⁷ : *Endrikāičiai* k. Šlu : *Endrikāitis*; *Kālvaičiai* k. Šlu : *Kālvaitis*; *Mantvilāičiai* k. Šlu : *Mantvilaitis*; *Piktāičiai* k. Šlu : **Piktaitis*, plg. *Piktatis* (V. Kalv. 15); *Sokāičiai* k. Šlu : *Sokāitis*; *Šeputāičiai* k. Šlu : *Šeputaitis*; *Vėlāičiai* k. Šlu : *Vėlaitis* ir kt.; 1b) su įvairiomis kitomis mažiau būdingomis asmenvardžių priesagomis (-ūnas, -ėnas, -elis, -ulis, -utis (-ūtis)²⁷) : *Barzdūnai* k. Šlu : *Barzdūnas*; *Kuršėliai* k. Klp : *Kuršėlis* (arba etnon. demin. *kuršėlis*); *Ānduliai* buv. k. Klp : *Āndulys*, lat. *Āndulis*; *Ēndruliai* buv. k. Šlu : *Ēndrulis*; *Ginduliai* k. Klp : *Gindulis*; *Jogučiai* buv. k. Klp, F 129 : *Jogūtis*; *Raukūčiai* buv. k. Šlu : *Raukutis*; *Sakūčiai* k. Šlu (|| *Sakuočiai* — F 45) : **Sakūtis*, plg. *Sakuōtis*, *Sakūtis* ir kt.; 2) senųjų dvikamienių asmenvardžių : *Dovilai* k. Klp : *Do-vilas*; *Domantaī* buv. k. Klp, F 41 : *Dó-mantas*; *Minjotaī* k. Šlu : *Min-jotas*; *Sudmantaī* k. Klp : *Sūd-mantas*; 3) kitų sudurtinių asmenvardžių : *Klausmỹliai* k. Klp : **Klaus-mylius* < *Klausas* ir *Mỹlius* F 149, plg. *Milius*, *Milis*; *Labōtakiai* buv. k. Klp, F 134 : *Labót-akis*; *Laūkžemiai* k. Klp : *Laūk-žemis*, *Lauk-žemys*; *Macmozūrai* buv. k. Klp, F 43, 132 : **Mac-mozūras* < *Mācas*, *Macys* ir *Mozūras* (arba etnon. *mozūras*); *Macviēliai* k. Klp (senasis Vaidaugų k. vardas) : **Mac-vielius* < *Mācas*, *Macys* ir *Viēlius* (plg. F 132), plg. *Mac-vilas*; *Miš-*

²⁷ Dėl šių asmenvardžių priesagų paplitimo žr. Maciejauskienė V. Lietuvių asmenvardžių priesagų paplitimas XVII a. // Lietuvių arealinės lingvistikos klausimai: Lietuvių kalbotyros klausimai. 1977. T. 17. P. 159—168. Dar žr. Fenzlau W. Op. cit. S. 112, 114—120.

petriai buv. k. Šlu, F 125 : **Miš-petris*, plg. *Miszpéteris* V. Kalv. 14 < *Mišas* ir *Pėt-ras* (ar *Pėteris*); *Oksliūdžiai* k. Šlu : **Oksl-lindis* < **Oks-lindžius* < *Ōksas* ir *Liñ-džius*, *Lindė*; *Piktōžiai* k. Klp : **Pikt-ožis* < *Piktys* ir *Ožys*, dar plg. *Piktužis*; *Rupkalviai* k. Šlu : *Rūp-kalvis*, *Rup-kalvys*; *Sausgalviai* k. Šlu : **Saus-galvis*, **Saus-galvys* < *sašsas* ir *galvā*, plg. avd. *Sausys*, *Sauskōjus*; *Šūnpetriai* buv. k. Klp : **Šun-petris*, plg. *Szunpetris* V. Kalv. 18; *Šilmežiai* k. Šlu : **Šil-mežis*, plg. *Szil-mežis* V. Kalv. 17; *Trāksėdžiai*²⁸ k. Šlu : **Trak-sėdis*, **Trak-sėdys*, plg. *Traksedys* V. Kalv. 18, *Trakys*; *Vaiženčiai* buv. k. Šlu, F 125 (|| *Waidženczei* — V. Kalv. 63) : **Vaid-žentis* < *Vaidas* ir *Žentys* (arba *žentas*) ir kt.; 4) įvairių kitų čia fiksuotų vienakamienių asmenvardžių: *Anūžiai* k. Šlu : *Anužys*, *Ānužis*; *Barvai* k. Šlu : *Bārva*; *Blušiai* buv. k. Klp, F 134 : *Blušys*, *Blušis*; *Bobiai* buv. k. Klp, F 42 : *Bobys*, *Bobis*; *Birbinčiai* k. Klp : *Birbiñčius*; *Dėckiai* buv. k. Klp, F 126 : *Dėckys*; *Drežiai* k. Klp : *Drežius*; *Dvyliai* k. Klp : *Dvylis*; *Gibišiai* buv. k. Klp : *Gibišas*; *Gibisze* V. Kalv. 10; *Grobštai* k. Klp : *Grobštā*; *Kenkliai* buv. k. Šlu, F 134 : *Kenklis*; *Kirlikai* k. Šlu : *Kirlikas*; *Kiuošiai* buv. k. Klp, F 69 : *Kiuošys*; *Kiūpeliai* k. Šlu : *Kiūpelis*; *Klumbiai* buv. k. Šlu : *Klumbys*; *Krauleidžiai* k. Šlu : *Krauleidys*; *Laņšočiai** k. Šlu : **Lamsotis*, plg. *Lamsatis* V. Kalv. 13; *Lapynai* k. Šlu : *Lāpy-nas*; *Mārtinai* k. Klp : *Mārtinas*; *Pakamoriai* k. Klp : *Pākamorē*, *Pākamoris*; *Reizgiai* k. Šlu : *Reizgys*; *Rubōkai* k. Šlu : *Rubokas*; *Rubuliai* k. Krtn : *Rubulis*, *Rubulys*; *Rūgaliai* k. Šlu : *Rūgalis*; *Rusliai* k. Klp : *Ruslys*; *Saūgos* k. Šlu : *Saugā*; *Skrodliai* vs. Šlu : *Skrodlis*; *Slėngiai** k. Klp : *Slengys* (< lat. *slenġis* „tinginys“ — A. Sal. 128); *Svarai* Vyžių k. dalis Šlu : *Svāras*; *Šakiniai* k. Klp : *Šakinis*; *Šatriai* k. Klp : *Šatrys*; *Šepotai* buv. k. Klp, F 136 : *Šėpotas*; *Šnaukštai* k. Klp : **Šnaukšta*, plg. *Sznaugsta* V. Kalv. 18, *Šniaukštā*; *Timsriai* k. Šlu : *Timsrys*; *Triūšiai* k. Klp : *Triūšis*; *Zėigiai** k. Klp : *Zėigis*; *Žiobriai* k. Klp : *Žiobrys* ir kt.

III. 1. Grįžtant prie kuršiškos kilmės Klaipėdos krašto oikonomų, tebefunkcionuojančių iki šių dienų, reikėtų pastebėti, kad kai kurie jų yra aplietuvinti, t.y. įgiję lietuviškų darybos ir kt. bruožų. Kai kuriuos iš jų A. Salys yra siejęs su kuršiškais asmenvardžiais arba asmenų pavadinimais (plg. A. Sal. 127—129): *Armalėnai* k. Šlu < *Ermalėnai* (vok. *Hermanlöhlen*) : *Hermann Lell* avd.: lat. *liels* „didelis“; *Blūmaciai* (|| *Macblyžiai*)* k. Šlu : **Blymacis* < **Blyžmacis*, plg. liet. avd. *Blyžā* (lat. *Blida*, liet. *Blinda* — A. Sal. 128) ir avd. *Mācas*, *Macys*; *Lābrenc-iškė* vs. Klp : liet. avd. *Lābrencas*, lat. *Labrencis* A. Sal. 127; *Letūkai* k. Klp < *Leitukai* : lat. *leitis* „lietuvis“; *Liaunai* k. Klp. < *Liauniejai* : lat. *Jauns* „piktasis, piktoji dvasia, nelabasis“; *Lyveriai* k. Klp : lat. *liveris* „bastūnas, valkata“ (plg. liet. avd. *Ljveris*, *Lyverys*); *Priekulė* k. Klp : *Lucas Prekoll* avd. (plg. dar lat. vtv. *Priekule* mst. Duvzarės srity); *Suvernai* k. Šlu < *Suwehnen* : *Szuwens* avd.: lat.

²⁸ K. Būga šį vtv. laiko sudurtiniu: *Trak-sėdžiai*, dėl antrojo komponento *-sėdei*, pažįstamo ne tik žemaitiškai, bet ir latviškai Kuršo daliai, — kuršišku (žr. K. Būga 418). Dėl vardo etimologijos (*trākas* + *sėd-* šaknų) dar žr. Vanagas A. Dėl kai kurių Lietuvos vietų vardų etimologijų // Lietuvių kalbotyros klausimai. 1963. T. 6. P. 331.

suvēns „paršas“ (dar plg. lat. *Suwene*, *Swenen* up.²⁹); *Sceñcelē* k. Klp — liet. būtų **Švankelē* (A. Sal. 129) arba **Švenkeljē* (K. Būga 245) ir kt.³⁰

Kuršių buvimą šiame Lietuvos pajūryje liudija ir oikonimai, sudaryti su etnonimu *kuřšis*, *kuršys*, *kuřšiai* : *Kuršiai* buv. k. Klp, A. Sal. 129, *Kuršēliai* k. Klp, *Kuřš-laukis* buv. k. Klp, be to, buvę Šilutės aps. k. vardai *Matz-kuhren* (dabar *Macikaĩ*), *Stepon-kuhren* (dabar *Stōniškiai*) (plg. A. Sal. 129).

2. Iš vadinamojo prūsiškojo, tiksliau skalvių kalbos substrato, aptinkamo Nemuno žemupyje, A. Salys minėtoje disertacijoje iš senųjų šaltinių tepateikė kelis oikonimus: *Pleik-iškiai* buv. k. Tlž, F 54 < sen. *Plekisken* (plg. liet. *plėikė* „plotelis... neapaugęs, plikas, tuščias“, liet. *Plėikis*, *Plėikys* avd., lat. *pleikis* „plikė, plikis“); jau anksčiau minėtieji *Šereit-laukis* (< **Šereik-laukis*) k. Šlu (plg. p. 158) ir *Viešvilē* mstl. Jrb (plg. p. 155).

IV. Apžvelgus Klaipėdos krašto oikonimiją, būdingesnes jos leksines ir struktūrines ypatybes, galima daryti tokias išvadas:

1. Pagal kilmę, leksemas išryškėja: a) apeliatyvinius oikonimus sudarančios leksemos dažniausiai yra susijusios su iv. vietų pavadinimais: *balà*, *lieknas*, *pėlkė*, lat. *purvs* „klampynė, liūnas“, *rāgas* (lat. *rags*) „smailas žemės plotas, įsikišęs į jūrą, ... pusiasalis, ...“, *trākas*, *šilas*, *žaŗdis* „aptverta vieta gyvuliams“ (arba *žārdas*, lat. *zārdas* „žaiginys“) ir kt.; b) dalis savitų asmenvardžių, paplitusių tik šiame regione.

2. Pagal darybą — neskaitant vyraujančių, visoje Lietuvoje paplitusių *pluralia tantum* formų, būdingi afiksiniai (priesaginis bei priešdėlinis) ir sudurtinis oikonimų darybos būdai. Pastarasis — žodžių sudūrimo būdas — be kita ko, liudytų ir apie žymesnį vokiečių (o gal prūsų?) kalbos, kur žodžių sudūrimo būdas vietų vardų darybai yra vyraujantis³¹, poveikį krašto oikonimijai.

SUTRUMPINIMAI

Grg — Gargždai (apyl., buv. vls.)	Rsn — Rūsnė (apyl., buv. vls.)
Kin — Kintaĩ (apyl., buv. vls.)	Šk — Šakiai (raj.)
Klp — Klaipėda (raj., buv. aps.)	Šlu — Šilutė (raj., buv. aps.)
Krtn — Kretinga (raj.)	Šv — Švėkšna (apyl.)
NmŽ — Žemaičių Naumiestis (apyl.)	Tlž — Tiļžė (buv. vls.)
Pgg — Pagėgiai (apyl., buv. vls.)	Trg — Tauragė (raj., buv. aps.)
Prk — Priekulė (apyl., buv. vls.)	Vš — Viešvilė (apyl., buv. vls.)
Rg — Ragainė (buv. vls.)	

²⁹ Žr. Vanagas A. Min. veik. P. 321.

³⁰ Kuršiškais K. Būga yra laikęs ir daugiau šio krašto oikonimų: *Eketš*, *Gargždai*, *Griež-pėlkiai*, *Kalotė*, *Minijs*, *Žaŗdė* ir kt., A. Salio žodžiais tariant, visus žemaitiškos kilmės šių vietų vardus, kurie turi atitikmenų Latvijos Sen. Kuršo dalyje (žr. A. Sal. 29).

³¹ Žr. Никонов В. А. Славянский топонимический тип // Географические названия. М., 1962. С. 20.

OIKONYMIE VON GEBIET KLAIPĖDA (MEMELGEBIET)

Zusammenfassung

Im Artikel wird die Oikonymie von Gebiet Klaipėda erforscht; es werden die lexikalisch-strukturellen Besonderheiten, die wichtigsten Züge der Bildung der Oikonyme besprochen.

Die deutlicheren Fälle der Bildung der Oikonyme:

a) Suffixe *-ininkai*, *-ėnai* für die Oikonyme der suffixalen Bildung;

b) die Art und Weise der Zusammensetzung (aus einigen Lexemen).